

35 850 IV**Wijziging van de begrotingsstaten van Koninkrijksrelaties (IV) en het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)****Nr. 5****TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING**

Ontvangen 2 juli 2021

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

A

De begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2021 komt te luiden:

Tabel 1 Wijziging van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2021 (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	Vastgestelde begroting ¹			Mutaties 1 ^e suppletoire begroting ²		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	484.313	511.829	37.896	432.253	432.253	0
Beleidsartikelen	457.799	485.315	37.896	419.848	419.848	0
1 Versterken rechtsstaat	54.056	54.056	0	- 20.433	- 20.433	0
Bevorderen sociaaleconomische						
4 structuur	76.759	75.759	0	24.528	24.528	0
Schuldsanering/lopende						
5 inschrijving/leningen	326.984	355.500	37.896	408.170	408.170	0
Wederopbouw						
8 bovenwindse eilanden	0	0	0	7.583	7.583	0
Niet-beleidsartikelen	26.514	26.514	0	12.405	12.405	0
6 Apparaat	24.139	24.139	0	1.074	1.074	0
7 Nog onverdeeld	2.375	2.375	0	11.331	11.331	0

1 Inclusief NvW ontwerpbegroting (Kamerstukken II, 2020/21, [35570 IV, nr. 21](#)), ISB 1 (Kamerstukken II, 2020/21, [35712, nr. 1](#)) en ISB 2 (Kamerstukken II, 2020/21, [35793, nr. 1](#)).

2 Inclusief eerste en tweede NvW op de eerste suppletoire begroting (Kamerstukken II 2020/21, [35850 IV, nr. 3](#)).

B

De begrotingsstaat van het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 komt te luiden:

Tabel 2 Wijziging van de begrotingsstaat van het BES-fonds (H) voor het jaar 2021 (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	Vastgestelde begroting ¹			Mutaties 1 ^e suppletoire begroting ²		
	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	51.122	51.122	51.122	6.713	6.713	6.713
Beleidsartikelen	51.122	51.122	51.122	6.713	6.713	6.713
1 BES-fonds	51.122	51.122	51.122	6.713	6.713	6.713

1 Inclusief NvW ontwerpbegroting (Kamerstukken II, 2020/21, [35570 IV, nr. 21](#)), ISB 1 (Kamerstukken II, 2020/21, [35712, nr. 1](#)) en ISB 2 (Kamerstukken II, 2020/21, [35793, nr. 1](#)).

2 Inclusief eerste en tweede NvW op de eerste suppletoire begroting (Kamerstukken II 2020/21, [35850 IV, nr. 3](#)).

TOELICHTING

A

Algemeen

Spoedeisende maatregelen

In de Rijksministerraad van 18 juni 2021 is besloten om de zesde tranche liquiditeitsteun uit te keren aan Aruba. De zesde tranche liquiditeitssteun aan Curaçao en Sint Maarten is tot op heden nog niet toegekend, omdat niet aan alle voorwaarden is voldaan. De Rijksministerraad heeft de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties daarom gemachtigd de liquiditeitssteun toe te kennen wanneer aan de voorwaarden is voldaan (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 324](#)).

De zesde tranche liquiditeitsleningen zijn nodig omdat de landen op korte termijn ernstig liquiditeitstekort zullen hebben. Normaliter wordt nieuw beleid in uitvoering genomen nadat de Staten-Generaal de begrotingswet heeft geautoriseerd. Aangezien uitbetaling van de zesde tranche liquiditeitsleningen in het belang van het Rijk zijn niet kan wachten tot formele autorisatie van beide Kamers der Staten-Generaal, zal het kabinet de uitvoering van de maatregelen starten. Hiermee wordt gehandeld conform [lid 2 van artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet 2016](#). Het kabinet zal voor de zesde tranche aan Aruba direct na stemming in de Tweede Kamer overgaan tot uitbetaling, zodat het budgetrecht van de Tweede Kamer eerbiedigd wordt. Indien Curaçao en Sint Maarten aan de gestelde voorwaarden voldoen, dan zal het kabinet ook overgaan tot het verstrekken van de zesde tranche liquiditeitsleningen aan deze landen.

Overige maatregelen

Het C(A)ft heeft nog geen advies gegeven over de liquiditeitsbehoefte van de landen voor het vierde kwartaal van 2021. Om het budgetrecht van beide Kamers te eerbiedigen is voor de zevende tranche liquiditeitssteun een raming gemaakt, zodat voor de liquiditeitsleningen over het vierde kwartaal geen beroep meer dient te worden gedaan op [artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet](#).

Het kabinet heeft op 25 juni 2021 besloten om, net als in Europees Nederland het geval is, het steun- en herstelpakket ook in het derde kwartaal van 2021 beschikbaar te houden voor Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 326](#)). Middels deze nota van wijziging wordt de subsidie aan Bonaire International Airport die hiermee samenhangt budgettair verwerkt.

Tot slot heeft het kabinet op 2 juli 2021 besloten om de voedselhulp aan Curaçao, Aruba en Sint Maarten te verlengen, wat ook budgettair wordt verwerkt in deze nota van wijziging.

Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

Artikel 4. Bevorderen sociaaleconomische structuur

Vijfde fase voedselhulp

De vierde fase van de voedselhulp aan Curaçao, Aruba en Sint Maarten loopt door tot 1 augustus 2021. De voedselhulp is nog steeds nodig en wordt daarom voortgezet. Voor de periode augustus en september 2021 stelt het kabinet € 14,1 mln. beschikbaar. De hulp zal worden verstrekt middels een subsidie aan de landen.

Bonaire International Airport

In lijn met besluitvorming voor Europees Nederlandse gemeenten hebben de openbare lichamen compensatie ontvangen ten behoeve van inkomstenderving, daarbij zijn ook de inkomsten uit luchtvaart betrokken. Voor Bonaire komen deze inkomsten direct binnen bij Bonaire International Airport (BIA). In 2020 is de compensatie in de vorm van een subsidie verstrekt aan BIA. Aangezien de openbare lichamen ook in 2021 worden gecompenseerd voor inkomstenderving, zal BIA ook dit jaar een subsidie ontvangen voor gedeelde inkomsten. Hiervoor wordt een bedrag gereserveerd van maximaal € 3,4 mln. Definitieve vaststelling van het bedrag aan compensatie vindt plaats nadat het Cft in september een nieuwe actualisatie heeft uitgevoerd van de inkomstenderving bij openbare lichamen (inclusief BIA) over 2021. Hierbij zal het bedrag dat binnen de subsidie van 2020 niet is besteed in mindering worden gebracht.

Artikel 5. Schuldsanering/lopende inschrijving/leningen

Leningen aan Aruba

De Rijksministerraad heeft besloten over te gaan tot het toekennen van de zesde tranche liquiditeitssteun van € 88,7 (AWG 181 mln.) voor het derde kwartaal 2021. De liquiditeitssteun heeft de vorm van een kortlopende bulletlening. De lening loopt af op hetzelfde moment als de eerdere liquiditeitsleningen (april 2022). De lening heeft een rentepercentage van 0%. Conform het advies van het CAft bestaat de mogelijkheid om in april 2022 de lening te herfinancieren.

De raming voor de zevende tranche liquiditeitssteun is gebaseerd op de hoogte van de zesde tranche (€ 88,7 mln.). Eventuele verstrekking van de zevende tranche en de hoogte ervan is afhankelijk van politieke besluitvorming op basis van (nog te ontvangen) advies van het CAft en de mate waarin de landen voldoen aan een volgende set voorwaarden.

Lopende inschrijving en leningen Curaçao en Sint Maarten

Curaçao

Curaçao heeft nog niet aan alle voorwaarden uit de tweede en derde tranche liquiditeitssteun voldaan. De Rijksministerraad heeft daarom besloten pas over te gaan tot toekennen van € 82,3 mln. (ANG 168 mln.) liquiditeitssteun aan Curaçao als invulling is gegeven aan alle voorwaarden. Daarnaast is besloten deze tranche uit te splitsen in twee deeltranches en aan beide deeltranches voorwaarden te verbinden. Hierover is de Kamer al eerder geïnformeerd (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 324](#)). De liquiditeitssteun, wanneer toegekend, heeft de vorm van een kortlopende bulletlening. De leningen lopen af op hetzelfde moment als de eerdere liquiditeitsleningen (april 2022). De leningen hebben een rentepercentage van 0%. Conform het advies van het Cft bestaat de mogelijkheid om in april 2022 de leningen te herfinancieren.

De raming voor de zevende tranche liquiditeitssteun is gebaseerd op de hoogte van de zesde tranche (€ 82,3 mln.). Eventuele verstrekking van de zevende tranche en de hoogte ervan is afhankelijk van politieke besluitvorming op basis van (nog te ontvangen) advies van het Cft en de mate waarin de landen voldoen aan een volgende set voorwaarden.

Sint Maarten

De Rijksministerraad heeft besloten onder voorwaarden over te gaan tot het toekennen van € 23,5 mln. (ANG 48 mln.) liquiditeitssteun voor de zesde tranche aan Sint Maarten (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 324](#)). De liquiditeitssteun heeft, wanneer toegekend, de

vorm van een kortlopende bulletlening. De lening loopt af op hetzelfde moment als de eerdere liquiditeitsleningen (april 2022). De lening heeft een rentepercentage van 0%. Conform het advies van het Cft bestaat de mogelijkheid om in april 2022 de lening te herfinancieren.

De raming voor de zevende tranche liquiditeitssteun is gebaseerd op de hoogte van de zesde tranche (€ 23,5 mln.). Eventuele verstrekking van de zevende tranche en de hoogte ervan is afhankelijk van politieke besluitvorming op basis van (nog te ontvangen) advies van het Cft en de mate waarin de landen voldoen aan een volgende set voorwaarden.

Meerjarige doorwerking

In de onderstaande tabellen zijn per artikel de standen eerste suppletoire begroting 2021 vóór tweede nota van wijziging, de mutaties en de standen suppletoire begroting 2021 na tweede nota van wijziging meerjarig opgenomen.

Tabel 3 Meerjarige doorwerking verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1 Versterken rechtsstaat					
Stand vóór nota van wijziging	33.623	69.476	57.945	57.946	81.552
Stand na nota van wijziging	33.623	69.476	57.945	57.946	81.552
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur					
Stand vóór nota van wijziging	84.179	45.964	59.255	43.605	43.605
<i>Vijfde fase voedselhulp</i>	14.100	0	0	0	0
<i>Bonaire International Airport</i>	3.008	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	101.287	45.964	59.255	43.605	43.605
5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen					
Stand vóór nota van wijziging	346.094	173.000	1	0	0
<i>Zesde tranche liquiditeitssteun landen</i>	194.530	0	0	0	0
<i>Zevende tranche liquiditeitssteun landen</i>	194.530	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	735.154	173.000	1	0	0
8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden					
Stand vóór nota van wijziging	7.583	5.000	0	0	0
Stand na nota van wijziging	7.583	5.000	0	0	0
6 Apparaat					
Stand vóór nota van wijziging	25.213	21.519	21.202	20.884	20.884
Stand na nota van wijziging	25.213	21.519	21.202	20.884	20.884
7 Nog onverdeeld					
Stand vóór nota van wijziging	13.706	2.999	3.773	4.093	4.093
Stand na nota van wijziging	13.706	2.999	3.773	4.093	4.093
Totaal Koninkrijksrelaties					
Stand voor nota van wijziging	510.398	317.958	142.176	126.528	150.134
<i>Vijfde fase voedselhulp</i>	14.100	0	0	0	0
<i>Bonaire International Airport</i>	3.008	0	0	0	0
<i>Zesde tranche liquiditeitssteun landen</i>	194.530	0	0	0	0
<i>Zevende tranche liquiditeitssteun landen</i>	194.530	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	916.566	317.958	142.176	126.528	150.134

Tabel 4 Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1 Versterken rechtsstaat					
Stand vóór nota van wijziging	33.623	69.476	57.945	57.946	81.552
Stand na nota van wijziging	33.623	69.476	57.945	57.946	81.552
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur					
Stand vóór nota van wijziging	83.179	45.964	59.255	43.605	43.605
<i>Vijfde fase voedselhulp</i>	14.100	0	0	0	0
<i>Bonaire International Airport</i>	3.008	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	100.287	45.964	59.255	43.605	43.605
5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen					
Stand vóór nota van wijziging	374.610	201.517	28.517	28.517	28.517
<i>Zesde tranche liquiditeitssteun landen</i>	194.530	0	0	0	0
<i>Zevende tranche liquiditeitssteun landen</i>	194.530	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	763.670	201.517	28.517	28.517	28.517
8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden					
Stand vóór nota van wijziging	7.583	5.000	0	0	0
Stand na nota van wijziging	7.583	5.000	0	0	0
6 Apparaat					
Stand vóór nota van wijziging	25.213	21.519	21.202	20.884	20.884
Stand na nota van wijziging	25.213	21.519	21.202	20.884	20.884
7 Nog onverdeeld					
Stand vóór nota van wijziging	13.706	2.999	3.773	4.093	4.093
Stand na nota van wijziging	13.706	2.999	3.773	4.093	4.093
Totaal Koninkrijksrelaties					
Stand voor nota van wijziging	537.914	346.475	170.692	155.045	178.651
<i>Vijfde fase voedselhulp</i>	14.100	0	0	0	0
<i>Bonaire International Airport</i>	3.008	0	0	0	0
<i>Zesde tranche liquiditeitssteun landen</i>	194.530	0	0	0	0
<i>Zevende tranche liquiditeitssteun landen</i>	194.530	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	944.082	346.475	170.692	155.045	178.651

Tabel 5 Meerjarige doorwerking ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1 Versterken rechtsstaat					
Stand vóór nota van wijziging	0	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	0	0	0	0	0
4 Bevorderen sociaaleconomische structuur					
Stand vóór nota van wijziging	0	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	0	0	0	0	0
5 Schuldsanering/ lopende inschrijving/ leningen					
Stand vóór nota van wijziging	37.896	34.588	31.068	30.950	30.950
Stand na nota van wijziging	37.896	34.588	31.068	30.950	30.950
8 Wederopbouw Bovenwindse Eilanden					
Stand vóór nota van wijziging	0	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	0	0	0	0	0
6 Apparaat					
Stand vóór nota van wijziging	0	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	0	0	0	0	0
7 Nog onverdeeld					
Stand vóór nota van wijziging	0	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	0	0	0	0	0
Totaal Koninkrijksrelaties					
Stand voor nota van wijziging	37.896	34.588	31.068	30.950	30.950
Stand na nota van wijziging	37.896	34.588	31.068	30.950	30.950

B

Algemeen

Het kabinet heeft besloten om, net als in Europees Nederland het geval is, het steun- en herstelpakket ook in het derde kwartaal van 2021 beschikbaar te houden voor Caribisch Nederland (Kamerstukken II 2020/21, [35420, nr. 326](#)). Middels deze nota van wijziging wordt de compensatie voor inkomstenderving aan de openbare lichamen, die via de vrije uitekering wordt verstrekt, budgettair verwerkt.

Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

Artikel 1. BES-fonds

De openbare lichamen hebben compensatie gekregen voor de inkomstenderving en extra kosten die in 2020 en het eerste halfjaar van 2021 gemaakt zijn in het kader van de Covid-19 pandemie. In lijn met de besluitvorming ten aanzien van de gemeenten in Europees Nederland ontvangen de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba ook compensatie voor inkomstenderving over de tweede helft van 2021, hiervoor is maximaal € 2,9 mln. begroot.

Definitieve vaststelling van het bedrag aan compensatie vindt plaats nadat het College financieel toezicht in september een nieuwe actualisatie heeft uitgevoerd van de inkomstenderving bij openbare lichamen. De compensatie wordt via de vrije uitkering verstrekt aan de openbare lichamen.

Meerjarige doorwerking

In de onderstaande tabellen zijn per artikel de standen eerste suppletoire begroting 2021 vóór tweede nota van wijziging, de mutaties en de standen suppletoire begroting 2021 na tweede nota van wijziging meerjarig opgenomen.

Tabel 6 Meerjarige doorwerking verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1 BES-fonds					
Stand vóór nota van wijziging	54.938	35.271	35.272	35.272	35.272
<i>Compensatie inkomstenenderving Caribisch Nederland</i>	2.897	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	54.938	35.271	35.272	35.272	35.272

Tabel 7 Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1 BES-fonds					
Stand vóór nota van wijziging	54.938	35.271	35.272	35.272	35.272
<i>Compensatie inkomstenenderving Caribisch Nederland</i>	2.897	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	54.938	35.271	35.272	35.272	35.272

Tabel 8 Meerjarige doorwerking ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art. Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
1 BES-fonds					
Stand vóór nota van wijziging	54.938	35.271	35.272	35.272	35.272
<i>Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba</i>	2.897	0	0	0	0
Stand na nota van wijziging	54.938	35.271	35.272	35.272	35.272

Gegeven

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren